

Knjige in ljudje

Knjige in knjigoljubi (99)

Dvignite se!

MIHA NAGLIČ

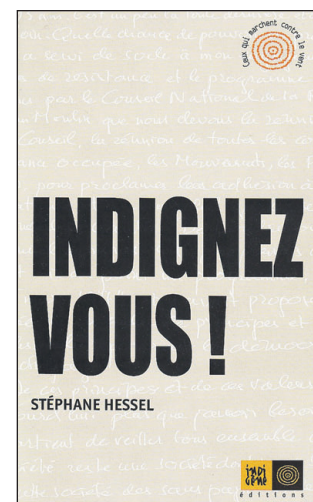
Lani je v Franciji izšel manifest, ki ni komunistični, je pa prav tako kot njegov znameniti predhodnik iz 19. stoletja usmerjen proti vladavini globalnega kapitala. "Produktivistično razmišljanje, ki se je razvilo na Zahodu, je pahnilo svet v krizo, iz katere se je treba izviti z radikalnim odmikom od strategije kopičenja 'vedno več', tako na finančnem področju kot tudi v znanosti in tehniki. Skrajni čas je, da prevladajo skrb za etiko, pravičnost in trajnostno ravnovesje. Kajti zdaj nam grozijo veliko hujše stvari. Lahko se zgodi, da se bo zaradi njih končala človeška pustolovščina na planetu, ki bi utegnil postati neprimeren za življenje ..." To je značilni odlomek iz knjižice, ki jo je kmalu po izvirniku izdala založba Sanje. Manifest, ki se ne obrača le na proletarce, ampak na vse ljudi tega planeta, ima v naslovu klic: **Dvignite se!** Napisal ga je **Stéphane Hessel**, Nemec judovskega rodu, ki je postal Francoz, mož z biografijo, ki povzema dramatične vrhunce 20. stoletja. Sodeloval je v francoskem odporiškem gibanju, preživel koncentracijski taborišči Buchenwald in Dora, postal po vojni poklicni diplomat, bil v avtorski ekipi, ki je po naročilu

OZN sestavila Splošno deklaracijo o človekovih pravicah, pa med ustanovitelji Russellovega sodišča ... Z Milanom Kučanom, ki je za slovensko izdajo njegovega dela napisal predgovor, sta se spoznala v Mednarodnem etičnem kolegiju. Spremno besedo je prispeval novinar Branko Soban, prevod je delo Agate Tomažič. Hessel izhaja iz temeljnih pravic vsakega človeka, ki jih nihče ne sme krstiti in pri katerih tudi kot posamezniki ne smemo popustiti. "Drznejši si nam reči, da država danes ne more več kriti stroškov teh državljskih pravic. Toda kako lahko trdijo, da ni dovolj denarja za vzdrževanje in ohranjanje teh pridobitev, ko pa se je količina bogastva od konca vojne, ko je bila Evropa razdejana, občutno povečala? Gotovo zato, ker moč denarja, proti kateremu se je odporiško gibanje tako srdito bojevalo, še nikoli ni bila tako velika, predrzna, vase zazrta; še nikdar ni imela toliko služabnikov, ki segajo v najvišje sfere države. Banke, ki so zdaj v zasebnih rokah, se ubadajo predvsem s skrbjo za dividende in čim višje plače svojih direktorjev, ne s splošno koristjo. Prepred med najbogatejšimi in najrevnejšimi nikoli ni bil tako globok; dirka za denarjem in tekmovalnost pa nikoli nista

Stéphane Hessel, Dvignite se!, prevedla Agata Tomažič, Sanje, Ljubljana, 2011, 64 strani, 2,99 evra, www.sanje.si

bili deležni tolikšne spodbude." Živimo v svetu, v katerem pravica do upornišva ni le potlačena, ampak tudi razvrednotena. Globalni kapital in naše vlade, ki so bolj v njegovi kot v narodovi službi, so nam oprali možgane in nas ustrojili po svoji meri in zdaj že mi sami živimo in razmišljamo tako, kot da je interes kapitala prva stvar na tem svetu, vse drugo pa se mu mora podrediti. Dobiček kapitala in plače njegovih služabnikov štejejo več kot vse človekove pravice in vse vrednote, za katere so se borili naši predniki v minulem stoletju. Sklepní stavek Hesselovega manifesta se zato glasi: "Tistim možem in ženam, ki bodo vtisnili pečat 21. stoletju, pa z vso naklonjenostjo sporočamo: Ustvarjati pomeni upirati se, upirati se pomeni ustvarjati." In katero je tisto gibaló v nas, ki nas more in mora dvigniti iz človeške in državljske pokorščine? To je jez. "Uporniško gibanje je vzniknilo iz jeze. Mi, vetera-

ni odpora in oboroženih sil Svobodne Francije, mlade rodove pozivamo, naj živijo in posredujejo dediščino odporiškega gibanja in njegovih idealov naprej. Kličemo jim: prevzemite štafeto, razjezite se! Odgovorni v politiki, gospodarstvu, intelektualci in celotna družba se ne smejo predati niti se pustiti prepričati sedanjí mednarodni diktaturi finančnih trgov, ki ogroža mir in demokracijo." Kot bi poslušal Janéza Stanovnika. A njegov francoski sodobnik je v svoji jezi radikalnejši. "Vsem in vsakomur posebej med vami želim, da bi imeli vzrok za jezo. To je nekaj dragocenega. Kadar človeka nekaj razjezi, tako kot je mene razjezil nacizem, postane bojevit in močan ter ukrepa. Zlije se z mogočnim tokom zgodovine, zgodovina pa mora teči naprej, tako kot ji določajo posamezniki. In njen tok teče proti večji pravičnosti in večji svobodi - vendar ne tiste vrste nenadzorovani svobodi, kakršno si jemlje lisica v kokošnjaku. Pravice, ki jih omenja *Splošna deklaracija o človekovih pravicah* iz leta 1948, so univerzalne. Če srečate koga, ki jih ni deležen, sočustvujte z njim in mu pomagajte, da si jih bo izboril." Še prej pa se oborožite s Hesselovo knjižico, stane komaj tri evre, prebere pa se na dušek.

Naslovnica izvirnika: Indignez vous! Dvignite se!

Naslovnica manifesta, oblikoval Luka Umek

Plakat: Dvignite se! Razjezite se!

Stéphane Hessel, 93-letni upornik

Paul Klee, Angelus novus, akvarel, 1920.

Slovinci v zamejstvu (247)

Saj table ne grizejo

JOŽE KOŠNJEK

med sosedi

Koroška deželna vlada je s preglasovanjem svobodnjakov sklenila, da bo med 6. in 12. junijem 440.000 volilnih upravičencev na Koroškem pisno vprašala, ali soglašajo z memorandumom o dvojezičnih krajevnih napisih, ki so ga predstavniki zvezne in deželne vlade ter treh organizacij Slovencev na Koroškem podpisali v torek, 26. aprila. Štele bodo glasovnice, ki jih bo deželna volilna komisija dobila do 21. junija. Razen svobodnjaške stranke, ki ima v koroški deželni vladi štiri glasove od sedmih, je ostala koroška politika proti ljudskemu povpraševanju oziroma referendumu vključno s tako imenovano "skupino konsenza" s predsednikom Josefom Feldnerjem, saj vidijo v referendumu nevarnost novega zaostrovanja. Proti ljudskemu povpra-

Župan občine Železna Kapla Franc Jožef Smrtnik je avstrijskemu predsedniku dr. Heinzu Fischerju med obiskom Globasnice povedal, da zaradi dvojezičnih napisov v občini še nihče ni bil prikrajšan. V občini je sedaj trinajst dvojezičnih napisov, po novem pa naj bi dobili še enega.

ševanju so tudi slovenske organizacije, ki razmišljajo tudi o bojkotu. Tega še posebej ostro zahtevajo slovenske mladinske organizacije na Koroškem, ki zavračajo tudi memorandum, v katerem je predvidenih celo manj pravic

glede uporabe slovenščine v javnosti, kot jo dovoljujejo sedanjí zakoni. Na osnovi podpisanega memorandumu naj bi koroška vlada ustrezen zakon obravnavala konec junija, julija pa naj bi ga sprejel še avstrijski parlament.

Slovenska glasbena šola na Koroškem bo priredila jutri, 21. maja, ob pol osmih zvečer v dvorani mestne hiše v Borovljah zaključni koncert šole za zborovodje. Mešani pevski zbor iz Sel, mešani pevski zbor Danica iz Št. Primoža, moški pevski zbor Trta iz Žitare vasi, mladinski zbor Slovenske gimnazije iz Celovca ter mladinski komorni orkester Glasbene šole bodo vodili absolventi šole za zborovodje.

"Referendum je nevaren, ker lahko znova oživi Slovencem sovražna čustva, ki smo jih bili vajeni v preteklosti," je povedal mag. Rudi Vouk, ki je s pravnimi zmagami na ustavnem sodišču zagotovil postavitev nekaj dvojezičnih krajevnih napisov na Koroškem. "Referendum je prazen nič, saj dežela ni pristojna za reševanje problemov, za katere je odgovorna zvezna vlada. Ustavni zakon, ki ga bo sprejel zvezni parlament, bo ko-

nec in ne začetek reševanja nekega problema, ko stvari, ki se bodo praktično pokazale kot slabe, ne bo mogoče popraviti." Vseeno deli upanje osrednjih organizacij Slovencev na Koroškem, da bo memorandum sprejet in da bo v deželi zavladalo ozračje sproščenosti in medsebojnega upanja ter razumevanja. Saj vendar dvojezični krajevni napisi ne grizejo in nikogar ne ogrožajo, pravi odvetnik mag. Rudi Vouk.

